

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานของอาจารย์พยาบาล
ในวิทยาลัยพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวศิริจิตร ตันติวุฒิกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-045-6

012231

1174A0968

AN ANALYSIS OF NURSING INSTRUCTORS' TEACHING BEHAVIORS
IN FUNDAMENTALS OF NURSING SUBJECT IN NURSING
COLLEGES, BANGKOK METROPOLIS

Miss Sirijit Tantiwuthikul

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Higher Education
Graduate School
Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานของอาจารย์
 พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวศิริจิตร ดันดีจตุกุล

ภาควิชา ยุคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย พันธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature] ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์)

[Handwritten signature] กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชริไลกุล)

[Handwritten signature] กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานของอาจารย์
 พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต นางสาวศิริจิตร ดันดิวิฑูกร

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ภาควิชา อุดมศึกษา

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลวิชาการพยาบาลพื้นฐานภาคทฤษฎี และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลวิชาการพยาบาลพื้นฐาน เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานภาคทฤษฎี ตัวอย่างประชากรเป็นอาจารย์พยาบาลที่สอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานจากสถาบันการศึกษาพยาบาล 5 แห่ง แห่งละ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาล และแบบสอบถาม สำหรับแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม ด้านพุทธิพิสัยเป็นพื้นฐาน การสังเกตพฤติกรรมการสอนใช้ผู้สังเกต 3 คน ที่ได้ฝึกการสังเกต และมีความเที่ยงของการสังเกตอยู่ในช่วง 0.78 ถึง 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบ Pearson's Product-Moment Correlation

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย การตั้งคำถาม การตอบคำถาม พบว่าพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย ที่เน้นความรู้-ความจำ เกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านข้อเท็จจริง กฏต่าง ๆ หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มากที่สุด เน้นการประเมินค่ามีอยู่ในระดับน้อยที่สุด สำหรับพฤติกรรมการสอนด้านการตั้งคำถามที่เน้นความรู้-ความจำ มากที่สุด แต่อยู่ในระดับ

ปานกลาง เน้นการสังเคราะห์มีอยู่ในระดับน้อยที่สุด พฤติกรรมการสอนด้านการตอบคำถามทั้งหมด พบว่า มีอยู่ในระดับน้อยที่สุดและไม่ปรากฏพฤติกรรมการสอนด้านการตอบคำถามที่เน้นการสังเคราะห์และการประเมินค่า

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย กับการตั้งคำถาม พบว่า การบรรยายที่เน้นความรู้-ความจำ กับการตั้งคำถามที่เน้นความรู้-ความจำ และ ความเข้าใจ การบรรยายกับการตั้งคำถามที่เน้นความเข้าใจ มีความสัมพันธ์ทางเดียวกันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .6492 .6272 และ .7569 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย กับการตอบคำถาม พบว่า การบรรยายและการตอบคำถามที่เน้นการนำไปใช้ การบรรยายที่เน้นการวิเคราะห์ กับการตอบคำถามที่เน้นการนำไปใช้ และการบรรยายที่เน้นการสังเคราะห์ กับการตอบคำถามที่เน้นการนำไปใช้ มีความสัมพันธ์ทางเดียวกัน ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .7833 .6439 และ .6552 ตามลำดับ

2. บรรยายภาพการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานภาคทฤษฎีที่พบมาก คือ เต็มใจยอมรับข้อบกพร่อง และความผิดพลาดของตน กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียน ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดอยู่เสมอ สนใจและเป็นกันเอง กับผู้เรียน

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ภาคทฤษฎี พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลางและน้อย เช่น ปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ เวลาในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดกิจกรรม ความสนใจของผู้เรียนต่างกัน อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่พอเพียง ทักษะการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนของผู้เรียน ความเหมาะสมของห้องเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินการสอนในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

1. ผู้สอนควรสอนแบบประสมประสานระหว่างหลักวิทยาศาสตร์ ข้อเท็จจริงหรือกฎต่าง ๆ กับขั้นตอนการปฏิบัติ และใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ
2. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเรียนการสอน
3. ผู้สอนควรเตรียมพร้อมผู้เรียนก่อน เริ่มบทเรียน โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่จะเรียนล่วงหน้า
4. ผู้บริหารควรจัดเตรียมสิ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาความรู้ให้แก่ผู้สอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมดังนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานภาคปฏิบัติ
2. วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนวิชาทางการพยาบาลในหลักสูตร เพื่อดูว่ามีความสอดคล้องกับระดับพื้นฐาน และมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพิ่มขึ้นหรือไม่
3. ศึกษาปัญหาการนำความรู้ในภาคทฤษฎีไปใช้ในภาคปฏิบัติ
4. ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนและผู้สอนต่อการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาล-ศาสตร์

Thesis Title An Analysis of Nursing Instructors' Teaching Behaviors in Fundamentals of Nursing Subject in Nursing Colleges, Bangkok Metropolies.

Name Miss Sirijit Tantiwuthikul

Thesis Advisor Assistant Professor Wallapa Devahastin, Ph.D.

Department Higher Education

Academic Year 1986

Abstract

The purpose of this study was to analyse teaching behaviors in Fundamentals of Nursing Course, and to investigate problems in teaching the course. The sample randomly selected were 3 lecturers from 5 nursing institutions in Bangkok. The teaching behavior observation instrument was designed by the researcher which based on Bloom's Taxonomy of educational objective Cognitive Domain. The observation was done by 3 observers who were trained. The inter-coder reliabilities of these observers were AB AC BC. Another instrument was questionnaire related to problems of teaching Fundamentals of Nursing Course. The data was analyzed by using mean, standard deviation, percentage, and Pearson's Product-Moment Correlation.

The findings were summarized as follows:

1. According to the narrative, questioning, and answering

behaviors of teaching, the narrative teaching behaviors which emphasized knowledge and memory about the knowledge of fact, laws, principles, and theory were mostly observed and those which emphasized evaluation was rarely occurred. The behaviors of questioning pattern had occurred emphasizing knowledge and memory in average level and those which emphasized in synthesis was in the least level. As for all teaching behaviors of answering, they were in the least level and the teaching behavior which emphasized in synthesis and evaluation were not found.

The relation between teaching behaviors of narrative and questioning pattern it was found that the narration which emphasized knowledge-memory and the lecturing and questioning which emphasized understanding were significant by related with each other in the same direction and of high degree at .05 level. Their correlation coefficients were .6492 .6272 .7569 respectively.

The relation between narrative and questioning teaching behaviors was found that the narration and answering which emphasized application ; the narration which emphasized analysis and answering which emphasized application ; and the narration which emphasized synthesis and answering which emphasized application were significant by related with each other in the same direction at .05 level. Their correlation coefficient were .7833 .6439 and .6552 respectively.

2. The atmosphere of teaching learning environment of the Fundamentals of Nursing Course was found that the lectures were willing to consider the students' criticism; stimulate student's

attention during the course ; encouraging and stimulating students to present ideas ; and attentiveness and friendly towards students.

3. Problems in management of Fundamentals of Nursing Course was found in average and less level such as problems of suitable period of class and activities; diversified interests of students ; insufficiency of equipment ; lecturers lack of skill in handling of equipment ; suitability of classroom are a for conducting the activities ; and the lecturers' competencies in teaching-learning evaluation.

The suggestions for the management of learning and teaching included:

1. Lecturers should integrate the scientific principles, facts or laws with steps of clinical practice, and apply various types of teaching methods in the teaching situations.

2. Lecturers should give the learners the opportunities to participate in learning and teaching.

3. Lecturers should prepare the learners prior to the lecture by assigning the learners to study the learning materail concerned with the coming lecture.

4. Administrators should prepare all facilities needed for the management of learning and teaching such as suitable classroom, audiovisual aids, and the Faculty development Programe.

The major recommendations concerning further research were in the areas of:

1. Analyzing the learning teaching behaviors in the practical part of the Fundamentals of Nursing subject.
2. Analyzing the learning-teaching behaviors in various nursing subjects in the curriculum and to search whether it is relevant to the fundamentals and it includes the step of analyze, synthesis, and evaluation or not.
3. Studying the problems of the application of theoretical knowledge to clinical practice.
4. Studying the learners' and instructors' attitudes toward the management of learning and teaching in nursing education.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดเริ่มต้นและแนวคิดที่ดีซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ที่ได้ให้ข้อแนะนำและเป็นທີ່ปรึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง แต่เนื่องจากความจำเป็นที่อาจารย์ต้องเดินทางไปต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้แนวทาง คำแนะนำ และกำลังใจต่อมา นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์กุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เฉลิม วราวิทย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเริญ ภูระมสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ บุญทอง ที่ได้ให้ความกรุณาในการตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของเครื่องมือ และขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ผู้กำกับวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ผู้อำนวยการวิทยาลัยหัวเฉียว ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย และอาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้สิ่งสำคัญอย่างยิ่งอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ คือผู้ช่วยในการรวบรวมข้อมูล จึงขอขอบคุณ คุณสุนทรี ลิ้มพลญาณ คุณสุรางค์รัตน์ เล็กกำเนิด คุณสุดา เทพศิริ และคุณชุตินา เทพศิริ ไว้ ณ โอกาสนี้ และผู้วิจัยขอขอบพระคุณประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้แก่ มารดา พี่ น้อง และเพื่อนที่สนับสนุนให้กำลังใจ และช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ศิริจิตร ตันติวุฒิกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
ขอบ เขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลง เบื้องต้น.....	4
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2 เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายและความสำคัญของการสอน.....	7
การศึกษาทางการพยาบาล.....	13
โครงสร้างของหลักสูตรพยาบาล.....	14
การสอนทางพยาบาลศาสตร์.....	15
ลักษณะของวิชาการพยาบาลพื้นฐาน และวิธีการจัดการเรียน	
การสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน.....	23
การสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์.....	28
การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอน.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
	การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	41
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
	การรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	การนำเสนอข้อมูล.....	52
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
	ตอนที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย	
	การตั้งคำถาม การตอบคำถาม.....	56
	ตอนที่ 3 วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนด้านการสร้าง	
	บรรยากาศการเรียนการสอน.....	66
	ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาล	
	พื้นฐานภาคทฤษฎี.....	67
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
	ผลการวิจัย.....	71
	การอภิปรายผลการวิจัย.....	75
	ข้อเสนอแนะ.....	82
	บรรณานุกรม.....	86
	ภาคผนวก.....	91
	ประวัติผู้เขียน.....	100

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงของการสังเกตพฤติกรรม การสอนของผู้สังเกตพฤติกรรม.....	48
2	สถานภาพของอาจารย์พยาบาลที่สอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน...	54
3	พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย.....	56
4	พฤติกรรมการสอนด้านการตั้งคำถาม.....	58
5	พฤติกรรมการสอนด้านการตอบคำถาม.....	60
6	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย กับการตั้งคำถามของผู้สอน.....	62
7	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย กับการตอบคำถามของผู้สอน.....	64
8	พฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน..	66
9	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน วิชาการพยาบาลพื้นฐาน ภาคทฤษฎี.....	67
10	เหตุผลของปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาล พื้นฐานภาคทฤษฎีที่พบมาก.....	69